

PAGINA 2

Els van Wijngaarden over 'voltooid leven'

PAGINA 4

Ad Vastenhoud: zorgen over Trump

PAGINA 5

Vragen over geest en materie

EN VERDER: Nieuwe strip: Engel en Onder ■ Talentenveiling spekt kerkkas ■ Kerk in Zoetermeer volgt KDH ■ Sociale kruidenier in Zuidwest ■ Lutheragenda

Arnhem geen 'stad van compassie' Pauline Krikke hield kerk en moskee liefst op afstand

ACHTERGROND Pauline Krikke wordt de nieuwe burgemeester van Den Haag. Wat kunnen religieuze groepen van haar verwachten? Twaalf jaar lang zwaaide ze de scepter in Arnhem. Johannes Kon, voorzitter van de Raad van kerken in die stad, geeft een schets.

Johannes Kon

PAULINE KRIKKE (VVD) WAS NOG geen twee weken burgemeester van Arnhem, of haar werd gevraagd vanwege '9/11' een vredesmanifestatie van religieuze groepen bij te wonen. Krikke verscheen, maar zonder ambtsketting, vertelt Johannes Kon,

'Zelfs een minaret mocht niet'

voorzitter van de Arnhemse Raad van kerken. Dat bleef zo bij alle ontmoetingen met gelovigen, ook bij de herdenkingsviering op 4 mei. Alsof ze vond

Pauline Krikke

dat het niet past om bij religieuze bijeenkomsten zichtbaar aanwezig te zijn als burgemeester.

Maar daar bleef het niet bij, aldus Kon. 'Verzoek na verzoek voor de nieuw- of verbouw van kerken en moskeeën werd afgewezen. Bouwplannen zouden vloeken met de bestemmingsplannen en te veel parkeerplekken in beslag nemen. Zelfs een minaret op een moskee mocht niet. De meeste moslims bidden in buurthuizen. Haast ondergronds, kun je zeggen.'

Verder hebben religieuze instanties volgens Kon in de afgelopen twaalf jaar geen euro subsidie ontvangen voor hun niet-religieuze, maatschappelijke werk.

Dat Krikke de stad met de VVD, D66 en SP regeerde – nou niet de meest geloofsgezinde partijen – verklaart die terughoudendheid slechts ten dele, meent Kon. Mettertijd leerde hij Krikkes adagium kennen: 'Bemoei je

Lees verder op pagina 2

Stilstaan bij de Vastentijd

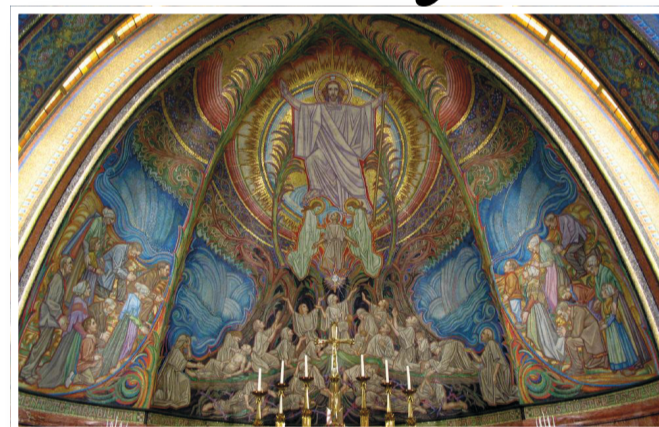
Vasten in de veertig dagen voor Pasen is een traditie die teruggaat naar het Concilie van Nicea uit 325. Onder vele christenen blijft het een zinvol gebruik om extra stil te staan bij ons consumptiegedrag, tijd, gebed en aandacht. Rienk Lanooy, dominee in de Kloosterkerk, houdt een reeks avonden met een bijbelbespreking en een gesprek in het teken van de Vastentijd.

WOENSDAGEN 1, 15, 29 MAART EN 12 APRIL, 19:15-20:15 UUR. KLOOSTERKERK.

Kunstenaars geven het voorbeeld

Christus lijdt in en met de mens

Lijden in kunst en cultuur: mozaïek Antonius Abtkerk, medelijdende Maria, Palmzondag, processie The Passion, filmbeeld.

ACHTERGROND De hele maand maart is het 40-dagentijd, vastentijd: de zes weken voor Pasen. Vroeger noemden protestanten deze periode 'lijdenstijd'. Wordt deze term weer actueel?

DE NAOORLOGSE BABYBOOMGENERATIE heeft grijze haren. De gelovigen van de 'maakbare samenleving' komen zichzelf tegen. De Muur is gevallen, maar overal op de wereld worden ze weer gebouwd. De welvaart steeg en parallel daaraan het aantal voedselbanken. We zijn langer gezond, maar ook langer dementierend. En hoeveel uur we ook aan fitness doen, ons lijf slijt. De huidige aandacht voor het lijden heeft niet alleen te maken met vermoeide jarenzestighelden, maar ook met de beelden waarmee we dagelijks gebombardeerd worden. Puinhopen in Syrië, vluchtelingen in rubberboten, smeltende ijskappen. Damiaan Denys, hoogleraar psychiatrie in Amsterdam, zegt in een interview: 'Ik wil gelukkig zijn is een onmogelijk verlangen. Lijden is een belangrijk onderdeel van het leven. Ik wil mensen wel leren daarmee om te gaan.'

Vlucht voor het lijden?

Als het over lijden gaat en de vormgeving daarvan, heeft de kerk heel oude papieren. De 40-dagentijd – vroeger 'lijdenstijd' – was een belangrijke opmaat naar Pasen. In Schriftlezing en verkondiging werden de laatste dagen van Jezus gevolgd, van arrestatie tot zijn kruislijden. Het ging er in deze tijd om te bedenken hoezeer Jezus voor ons geleden heeft. In de kerken van het

Kitamori: 'Pijn behoort tot het wezen van God'

Westen is het crucifix, Jezus hangend aan de paal der schande, dan ook het centrale geloofssymbool. Dit in tegenstelling tot de kerken van het Oosten, waar in de koepels de Opgestane aan Gods rechterhand troont. Belangrijk in de katholieke spiritualiteit was ook het vereren van de martelaren, die meestal afgebeeld worden met hun folterwerktuig. Hun voorbeeld en voorspraak moet de gelovige bemoedigen op zijn/haar lijdensweg.

Na de oorlog is, onder invloed van de Liturgische Beweging – de Haagse Kloosterkerk ging daarin voorop! – weer aandacht gekomen voor de klassieke lezingen in de tijd voor Pasen. Daarin gaat het om de navolging op de weg die Jezus gaat. 'Een mens te zijn op aarde... en net als Jezus worden die 't ons heeft voorgedaan' (lied 538). Liturgie en lied als spiegel van het na-oorlogse optimisme. Maar leren omgaan met lijden, leren we dat nog? Of is de discussie over 'voltooid leven' een vlucht voor het lijden?

Japan

Het is opmerkelijk dat na de Tweede Wereldoorlog in West-Europa de theologie alle nadruk legde op het Rijk van God, een nieuwe samenleving. Theologie van de hoop! In Japan, waar men de schok van de nederlaag en de vernedering van de goddelijke keizer moest verwerken, dreunde de apocalyptische verwoesting van Hiroshima en Nagasaki door. De Japanse theoloog K. Kitamori schreef in 1946 een 'theologie van de pijn van God', waarin de menselijke pijn symbool is van de verbondenheid tussen God en

mens. Er is pijn in God! Hij is niet aan onze werkelijkheid onttrokken, maar de pijn behoort tot het wezen van God. In de jaren zestig kwam er in Europa belangstelling voor de in de oorlog vermoorde Dietrich Bonhoeffer. Zijn theologie ontstond in verzet tegen het nazisme en in brieven vanuit de gevangenis. God is geen hemelse probleemoplosser, maar in Christus zien wij dat hij in en met de mens lijdt. De nieuwe belangstelling voor Bonhoeffer hing samen met de ontwikkelingen in de wereld. Angst voor een kernoorlog, dictaturen in Latijns-Amerika, secularisatie waardoor klassieke antwoorden niet meer voldeden. Het is dan ook pas in 1966 dat het boek van Kitamori in het Engels wordt gepubliceerd.

Lees verder op pagina 2

Residentie Kamerkoor jubileert met Bach

Het Residentie Kamerkoor viert dit jaar zijn veertigjarige verjaardag. En Bach is jarig op 21 maart. Het kamerkoor geeft daarom een lustrumconcert, opgeluisterd door het Residentie Bachorkest, een sopraan, alt, tenor en bas. Op het programma staan inspiratoren en navolgers van Bach. Dirigent: Jos Vermunt.

ZATERDAG 18 MAART, 20 UUR. KLOOSTERKERK. KAARTEN: BACHENSEMBLES.NL.

advertenties

JOHAN WASSENAAR
VOETBEDDEN, OP-MAAT EN SCHOENEN

Prins Hendrikstraat 132 2518 HX Den Haag 070 363 75 19
info@johanwassenaar.nl www.johanwassenaar.nl

Reinoud Schoemaker,
LETSELSCHADE ADVocaAT
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVocaAT@REINBOUDSCHOEMAKER.NL
WWW.REINBOUDSCHOEMAKER.NL

Kerk in Zoetermeer

‘We geven de goede boodschap handen en voeten’

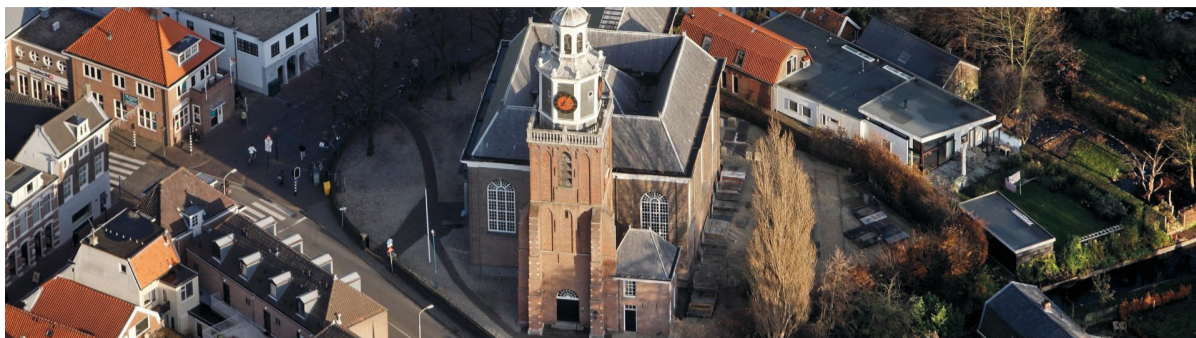
NIEUWS Goed voorbeeld doet goed volgen, dat heeft Kerk in Den Haag inmiddels een paar keer mogen ervaren. Ook andere steden willen graag zo'n mooi blad. Ze vroegen advies aan de redactie van KDH. Deze maand verschijnt het eerste nummer van *Kerk in Zoetermeer*.

EINDREDACTEUR MARIEKE VAN der Giessen-Van Velzen van *Kerk in Zoetermeer* vertelt dat begin vorig jaar de ogen geopend werden door een akkefietje: ‘Iemand van de Oosterkerkgemeente had zich bijzonder ingezet voor vluchtelingenopvang, samen met de gemeente Zoetermeer.

‘We willen het gezicht van de kerk laten zien’

Op een nieuwjaarsreceptie werd iedereen bedankt, behalve de kerk. Het drong tot de Protestantse Gemeente Zoetermeer door hoe onzichtbaar de

kerk is. En waarom? Waarom zouden wij ons licht niet op de kandelaar zetten? Wij kunnen laten zien dat wij kerk in Zoetermeer zijn. Niet: kijk ons eens goed zijn, maar: hier gebeurt iets, we hebben licht te brengen, er is méér. Gewone gemeenteleden zetten zich in op allerlei vlakken van de samenleving. God is hier, ook in Zoetermeer. God is naar ons toegekomen, Hij woont onder ons, laten wij dat vertellen. Wat we willen is een goednieuwsblad. Het evangelie, de goede boodschap, waar met handen en voeten, hoofd en hart aan gewerkt wordt.’ En dus komt er een maandblad, in kleur, mooi opgemaakt, met foto's. Het komt her en der in Zoetermeer te liggen, op openbare plekken. Nieuws

De Oude Kerk in hartje Zoetermeer.

dat tot nu toe verstopt zat in een zwart-wit kerkmagazine en in de kolommen van de streekkrant, wordt nu prominent gepresenteerd. Aan mensen die de kerk niet kennen. En aan kerkmensen, zodat ze kunnen zien wat er in de andere wijken gebeurt. Zij kunnen een abonnement nemen en treffen dan een extra inlegvel aan met wijknieuws – zoals geboortes, sterfgevallen, verjaardagen, doop en extra nieuws rondom de kerkdiensten.

In de krant zelf worden activiteiten uitgelicht. Van der Giessen: ‘Leerhuizen, een avond over Chagall, exposities, noem maar op. Of we plaatsen een fotoreportage van de opening van een missionair centrum. Je hoeft het blad niet per se te lezen, ook met beeld kun je bekendheid aan iets geven. Verder plaatsen we de kerkdiensten erin en de contactgegevens, inclusief foto's van de predikanten. We willen het gezicht van de kerk laten zien.’

Tot nu toe hebben een handvol kerkelijke gemeenten uit de randstad bij *Kerk in Den Haag* advies ingewonnen, hoe je een modern en aantrekkelijk kerkblad kunt maken. De eerste stad, alweer jaren geleden, was Amsterdam. Daar verschijnt nu *Kerk in Mokum*. We zijn er trots op dat we kennelijk een voorbeeld zijn voor anderen.

MARGOT C. BERENDS

Pauline Krikke

Vervolg van pagina 1

vooral niet met religieuze organisaties en handhaaf de scheiding tussen kerk en staat zo strikt als je leven je lief is.’ De Raad van kerken besloot haar in een document uit te leggen dat het mogelijk en belangrijk is om, zonder partij te kiezen, het werk en de belangen van gelovigen net zo serieus te nemen als die van bijvoorbeeld milieuactivisten. ‘Haar reactie hebben we nooit ontvangen.’

Krabbeltje

Is er iets religieus aan de leus ‘Arnhem,

stad van compassie’? De burgemeesters van achteenzestig Nederlandse steden besloten de afgelopen jaren hun stad die karakterschets te geven. Ze hadden het ‘handvest voor compassie’ ondertekend, een internationale oproep van de Britse theologe Karen Armstrong. Met de ‘universele regel’

‘Haar reactie hebben we nooit ontvangen’

als leidraad – behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden – tekenden de burgemeesters ervoor om initiatieven te ondersteunen en te belich-

ten die het goede bevorderen. Arnhemse organisaties, niet alleen van religieuze snit, deden hun best om ook hun gemeentebestuur zich te laten aansluiten bij het handvest, maar tevergeefs. ‘De universele regel komt terug in elke religieuze traditie’, zegt Kon kribbig, ‘maar misschien vreesde Krikke met een krabbeltje haar neutraliteit te verloochenen’.

Toch valt van Krikke niet te zeggen dat ze geen compassie heeft, benadrukt Kon. Geen woorden, maar daden: ‘Ik werkte ook als gemeenteambtenaar en had asielzoekers en vluchtelingen in mijn portefeuille. In 2007 mocht ik voordragen wie volgens mij

onder het Generaal Pardon moesten vallen. Onder elke naam zette Krikke haar handtekening. Dat is toch ruimhartig.’

‘Misschien vreesde Krikke neutraliteit te verloochenen’

‘Mag ik je iets aanraden?’, vroeg Pauline Krikke op een dag aan Johannes Kon. ‘Is een pelgrimage naar Santiago niets voor jou? Het kan nieuwe wegen voor je openen.’ Hij was stomverbaasd: ze kon toch niet weten dat z'n wandelschoenen al

klaarlagen en hij over enkele dagen daarheen zou lopen? Vier maanden later meldde Kon zich weer bij Krikke. ‘Het was leerzaam, Pauline. Is het niets voor jou?’ ‘Misschien moet ik het doen, maar dan wel op de fiets.’ Of Krikke uiteindelijk gegaan is en haar scheiding tussen de politieke en spirituele wereld overbrugd heeft, weet Kon niet.

Er is op dit moment één verschil dat in het oog springt tussen Den Haag en Arnhem. In Arnhem konden onder het regime-Krikke kerkzaaltjes dienst doen als stembureau bij de verkiezingen.

ROBERT REIJNS

Lijden

Vervolg van pagina 1

In onze tijd zijn het niet de theologen die het lijden op de kaart zetten, maar filmers, schrijvers en zangers. Ik denk ook aan de indrukwekkende film ‘Des Hommes en des Dieux’, over de monniken die door extremisten vermoord werden. Of de dichter Christian Wiman, wiens boek *Mijn heldere afgrond* zoveel heeft losgemaakt. Hugo Borst schrijft over zijn moeder in het verpleeghuis en weet zelfs politici te raken. Recent ging de

documentaire van Erik Lieshout – *To Stay Alive* – in première waarin tekst van Michel Houellebecq met muziek van Iggy Pop wordt gebruikt. Het gaat Lieshout erom dat we onszelf leren kennen en vorm geven aan ons lijden.

In dit alles blijkt wel dat, in liturgie en verkondiging, het lijden geen afgesloten hoofdstuk mag zijn. De verzen Heer toont zijn wonden aan de ongelovige Thomas. Omdat de Eeuwige onze pijn voelt, kan hij ons verlossen, schreef Bonhoeffer al.

ROB VAN ESSEN

Els van Wijngaarden over debat ‘voltooid leven’

Dr. Els van Wijngaarden (Universiteit voor Humanistiek) vervult een belangrijke rol in de actuele maatschappelijke en politieke discussie over stervenshulp bij een zogeheten voltooid leven. Achter deze mooie term blijkt volgens haar een rauwe tragiek schuil te gaan. Ouderen die hun leven voltooid vinden, blijken tegelijk aan het leven te lijden. Deze maand houdt ze een lezing in Den Haag.

In gesprekken met ouderen hoorde Van Wijngaarden telkens dezelfde vijf klachten: eenzaamheid, er niet meer toe doen, het onvermogen om zichzelf te uiten, geestelijke of lichamelijke vermoeidheid en een aversie tegen afhankelijkheid. Ouderen voelden zich soms een blok aan het been van hun kinderen, niet meer van belang, gemarginaliseerd. Ze waren hun connectie met de wereld kwijtgeraakt. ‘Als je door een omgekeerde verrekijker naar de wereld kijkt’, vatte een van hen het samen.

Van Wijngaarden vertelde in dagblad Trouw: ‘De gesprekken hebben me

aangegepen. Deze ouderen zien zichzelf als autonome mensen die zelf willen bepalen of ze een einde aan hun leven maken. Maar ze voelden zich ook kwetsbaar en heel afhankelijk, en hebben het gevoel dat ze er niet meer toe doen. Die dubbelzinnigheid, daar hoor je weinig over.’

Het begrip ‘voltooid leven’, dat ook de titel is van het gelijknamige boek dat ze schreef, wekt volgens Van Wijngaarden ten onrechte de indruk dat ouderen die om die reden hun leven willen beëindigen, vinden dat het wel mooi is geweest. ‘In het publieke debat wordt voltooid leven gezien als een voldongen feit, waar we een regeling voor moeten treffen. Daarmee poetsen we belangrijke maatschappelijke problemen weg.’

WOENSDAG 29 MAART, 20 UUR. MARANATHAKERK, 5 EURO.

Sociale Kruidenier in Den Haag-Zuidwest

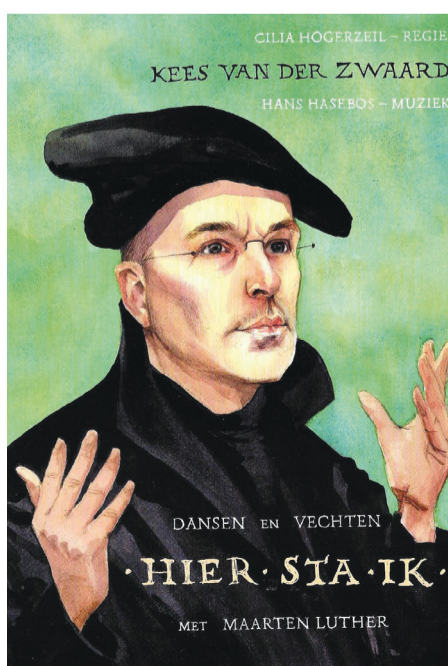

Den Haag is binnenkort een nieuwe supermarkt rijker: de rijdende ‘Sociale Kruidenier’.

Kerkenorganisatie Stek en Voedselbank Haaglanden werken samen aan een supermarkt op wieltjes voor klanten in Den Haag-Zuidwest. Kees Buist, diaconaal opbouwwerker in dit stadsdeel, vertelt erover: ‘Vooral armere Hagenaars kunnen bij de Sociale Kruidenier voordeel behalen. Geregistreerde klanten, vaak afhankelijk van de voedselbank, kiezen er zelf hun boodschappen. Ze krijgen een pasje met maandsaldo. Bij het afrekenen ontvangen ze flinke korting. Daarnaast worden ze begeleid om van hun schulden af te komen en een baan te vinden.’

De eerste supermarkt komt op vaste tijden naar klanten uit de verschillende wijken toe, in de gedaante van een tweedehands SRV-wagen. Stek zoekt een vrijwilliger die voor 24 uur per week samen met projectleider Kees Buist de rijdende ‘Sociale Kruidenier’ kan opzetten en leiden.

INFO, OPGAVE: KBUIST@STEKDENHAAG.NL, TEL. 06 20 40 16 18, STEKDENHAAG.NL/DEN-HAAG-ZUIDWEST.HTML.

Luther-agenda: maart

AGENDA Op 31 oktober is het 500 jaar geleden dat Maarten Luther zijn 95 stellingen vastspijkerde aan de deur van de slotkerk te Wittenberg. Het begin van een vernieuwingsproces dat de westerse cultuur heeft veranderd. Overal in Europa zijn er tal van activiteiten rond 500 jaar protestantisme, ook in Den Haag.

Theater

Theoloog en theatermaker Kees van der Zwaard geeft de voorstelling ‘Hier sta ik, dansen en vechten met Maarten Luther’. In het solo-optreden duikt hoofdpersoon Maarten in de spannende, wonderlijke en soms grimmige gedachte wereld van Luther. Een muzikale monoloog over vriendschap en verraad, God en het geweten, de duivel en de vrije wil – voortgedreven door het verlangen naar wat ooit genade werd genoemd. Met Bach en blues. Donderdag 16 maart, 20 uur. De Toevlucht, Laan van Hoornwijck 140, Ypenburg. Opgave: voorstellingluther@gmail.com. Zondag 26 maart, 15:30 uur, Dorpskerk Wassenaar.

Themaviering

Wat kan het voor gelovigen van verscheidene kerken betekenen dat ‘de kerk’ in de Bijbel één lichaam genoemd wordt? In de Lutherse kerk (5 maart) en Lukaskerk (12 maart) staan de vieringen deze maand in het teken van de onverdeelde kerk.

Houtrustkerk bezoekt Mobarak Moskee

Niet allemaal op je eigen eilandje blijven

REPORTAGE Wie zijn de Haagse moslims, wat geloven zij? De Houtrustkerk wil het wel eens weten en bezoekt dit voorjaar drie moskeeën in de stad. Te beginnen met de oudste van Nederland, in het Benoordenhout. 'Fijn dat we elkaar een beetje proberen te begrijpen.'

NIEMAND HOEFT ONS BIJ elkaar te brengen', merkt Boujamaa Hadouchi op, terwijl hij de deur van de Mobarak Moskee (1955) aan de Oostduinlaan achter de bezoekers sluit. Tussenkomen van de politiek of maatschappelijke organisaties is niet nodig om nader tot elkaar te komen, wil hij maar zeggen. Hadouchi is 'secretaris p.r. regio Den Haag' van de Ahmadiyya Moslim Gemeenschap, waarbij p.r. staat voor prediking. Zoals vicevoorzitter Abdul Hamid van der Velden het omschrijft: 'Prediking is een van onze geloofsopdrachten. Niet met de voet tussen de deur, maar kennisgeven van wie wij zijn.'

'Een kantelpunt, er is zoveel narigheid en ellende'

Van der Velden (72) draagt een islamitisch hoofddeksel, maar is onmiskenbaar een lieleblanke Nederlander. Ooit was zijn voornaam Henk, nu zegt hij: 'Vergeet u die eerste naam maar, dat is iets uit het verleden.' Van der Velden werd rond zijn zestiende jaar lid van de Ahmadiyya-gemeenschap. 'Ik zag in dat de Koran een rationeel boek is, waarin de nadruk wordt gelegd op de sterke eenheid van God. Nadat ik de Ko-

ran had gelezen, voelde ik me moslim. Ik wilde horen bij die groep mensen.' De Ahmadiyya-islam is een gematigde stroming en hangt Hadrat Mirza Ghulam Ahmad (1835-1908) aan als Heilige Messias. 'De islam was voor de komst van de beloofde Messias in een diepe slaap geraakt', licht Van der Velden toe. Ahmadiyya-moslims liggen niet altijd even goed bij meer behoudende geloofsgenoten en worden in sommige islamitische landen vervolgd en achtergesteld. Van der Velden: 'Door andere moslims worden we gezien als nieuwlichters, sommigen zeggen: jullie zijn ketters.'

Vele talen

De vrijzinnige Houtrustkerk bezoekt dit voorjaar drie Haagse moskeeën; de gemeenteleden willen wel eens weten wie de Haagse moslims zijn en wat ze geloven. Een dozijn Houtrustkerkers trekt de schoenen uit bij het betreden van de gebedsruimte, kijkt naar filmbeelden over de Ahmadiyya-gemeenschap en schuift aan bij een overvloedige maaltijd in de multifunctionele zaal. Vragen over het islamitische geloof zoeken al snel hun weg door de ruimte, die is opgesierd met Korans in vele talen. 'Bijzonder, hè?', gniffelt Greetje Schlingemann, secretaris van de Houtrustkerk. 'Prettig om mensen van de islam te ontmoeten en niet al-

Boujamaa Hadouchi van de Ahmadiyya-gemeenschap: 'Je kunt ons het beste vergelijken met de eerste christenen.'

lemaal op je eigen eilandje te blijven.' Secretaris Hadouchi meldt: 'Je kunt ons het beste vergelijken met de eerste christenen. Die werden ook verketterd en vervolgd door de joodse schriftgeleerden.' Dominee Karl van Klaveren: 'Dat vind ik wel een eye-opener.' 'Wij vinden dat de islam moet hervormen', stelt Van der Velden. 'Dat is wel nodig, als je om je heen kijkt in de wereld. Meer rechtvaardigheid, meer respect voor de medemens. Meer aandacht voor het bestaan van God en de wetten van God. Wij proberen terug te gaan naar de pure vorm van de islam, ontdaan van alle aangroei en aanwassen. Je hoeft niet bang voor moslims te zijn.

Politieke excessen hebben niets met de islam te maken. Ons motto is: vrede voor iedereen, haat voor niemand.'

Twee geloven

De verzoenende boodschap lijkt aan te komen. 'Het is een vredelievende stroming binnen de islam', meent Margot van den Bosch, die wel eens in de Houtrustkerk komt. 'Ze noemen zich vernieuwend. Dat is goed, ik denk dat er vernieuwing nodig is. Er moet een kantelpunt komen, er is zoveel narigheid en ellende.' Kerklid Liesbeth Kromhout: 'Interessant om met elkaar in gesprek te zijn. Het is zo belangrijk om in deze wereld vrede te

krijgen. De dialoog aangaan is goed.' Haar man Tom Vreugdenhil: 'Fijn dat we elkaar een beetje proberen te begrijpen. Ik vind het mooi dat wij er ten opzichte van hen ook mogen zijn.' Tahir Mahmood, voorzitter van de regio Den Haag, gaat nog een stapje verder. Hij vindt het fantastisch om bij elkaar te zitten en te praten. 'Iemand heeft een beetje misverstand en dan duidelijk', zegt Mahmood in gebroken Nederlands. Zijn verklaring van het succes van de avond: 'Dat komt doordat twee verschillende geloven bij elkaar zitten.'

MATTHIJS TERMEER

'Walk of hope', grote mars voor vrede en recht

AGENDA De gemeente afficheert Den Haag als 'stad van vrede en recht'. De internationale gerechtshoven mogen er zijn, maar

hoe voorbeeldig trekken Hagenaars, dat bonte volkje van honderdveertig nationaliteiten, met elkaar op? Deze maand kan ie-

dereen meegaan in de 'Walk of hope', een groot opgezette vredesmars.

De wandeling is geïnspireerd op een 7500 kilometer lange voettocht van het uiterste zuiden naar noorden van India, waaraan vorig jaar honderdduizenden Indiase bevolkingsgroepen deelnamen. Het was een initiatief van stichting Manav Ekta Mission, wiens missie het opheffen van vooroordelen en discriminatie is. Voorzitter Mumtaz Ali Khan liep voorop. De hoogste leiders van alle religies zochten hem op. Hagenaars kunnen deze maand letterlijk in Ali Khans voetsporen treden, die in de mars voorgaat. De route van zo'n zeven kilometer loopt van de International School of the Hague (bij Kijkduin en Ockenburgh) naar het Vredespaleis. En-

kele duizenden scholieren en prominenten hebben al hun medewerking toegezegd. Bij het Vredespaleis spreken Ali Khan en Adama Dieng de lopers toe. Dieng is onder-secretarisgeneraal bij de genocidepreventie-afdeling van de Verenigde Naties. In de dagen voor en na de 'Walk of hope' is Ali Khan te gast bij lezingen en gesprekken in Theater de Vaillant en het Multicultureel Ontmoetingscentrum (Schilderswijk).

WALK OF HOPE: DONDERDAG 30 MAART, 9-13:30 UUR. VOLLEDIG PROGRAMMA: EUROPE.WALKOFHOPE.IN/NETHERLANDS/

Verkiezingsdebat in Schilderswijk

'Goed dat u spreekt over uw angst'

REPORTAGE In het van oorsprong rooms-katholieke Multicultureel Ontmoetingscentrum in de Schilderswijk spraken buurtbewoners en aspirant-Kamerleden over hete hangijzers. Hartekreten en applaus wisselden elkaar af.

ALS VOORPROGRAMMA ZINGT het strijdkoor Jan en Alleman vol overtuiging kritische liederen als 'Na ons de zondvloed'. 'We zijn lang genoeg bedonderd door de happy few, nu behoren we onszelf toe. Dansend op de rand van de vulkaan.' De toon is gezet voor een stevig politiek debat in het Multicultureel Ontmoetingscentrum in de Schilderswijk.

Gespreksleider Bert van Alphen (oud-wethouder GroenLinks) legt de spelregels uit. 'Luisteren naar elkaar, respect. Maak er een lolletje van.' De formule is apart: het publiek zit aan lan-

Den Haag voert een levendige discussie over lastige kwesties.

ge eettafels in de zaal en op het podium, de politici hebben verspreid tussen hen in plaatsgenomen. Als je iets wilt zeggen, ga je staan. Er zijn vijf kandidaat-Kamerleden, die allemaal voor het eerst meedoen aan de landelijke verkiezingen. Zij vertegenwoordigen de oppositie (SP,

D66, GroenLinks, CDA) en regeringspartij PvdA. Het zijn allemaal jonge kandidaten, alleen Hagenaar Chris van Dam (CDA) is ouder. Een bezoeker komt met een hartenkreet. Zij is zich rot geschrokken toen ze voor Milieudefensie een presentatie hield in een islamitische school. 'De

mannen en vrouwen waren van elkaar gescheiden en driekwart van de vrouwen verstond me niet. Ik ben bang dat onze cultuur, onze manier van leven onder druk komt.' Salima Belhaj (D66) vraagt het publiek om applaus voor deze bewoner. 'Goed dat u spreekt over uw angst. Als u alleen maar boos wordt, is dat eng.' De zaal klapt. Ilias Mahtab (GroenLinks) steekt de loftrumpet over de kansen die Nederland biedt. 'Toen ik hier kwam uit Afghanistan, was ik nog geen stuiver waard en nu een kwartje. Dat is het fijne van dit land.' Kirsten van Hul (PvdA) woonde in Tunis, Amsterdam, Overijssel en nu bij de Weimarstraat. 'We moeten in de grote steden meer noaberschap hebben, zoals ik meemaakte in Bathmen.' Dat nabuurschap bestaat eruit dat een buurt naar elkaar omkijkt. Chris van Dam (CDA) zag laatst het toneelstuk Broeders waarin een elite over een groep mensen praat en niet met hen. 'Er is een morele revolutie nodig.'

Straatveger

Henk Baars van organisator Delen Achter de Duinen zegt: 'Ik wil dat jul-

lie de armoede bestrijden, uitkeringen zijn te laag.' Bert van Alphen noemt de invoering van een basisinkomen. Een meerderheid van de zaal blijkt daar voor te zijn, maar de politici in dop zijn verdeeld. Daniël de Wit (SP) haalt het voorbeeld van 'Harry de straatveger' aan. Eerst had die een normaal salaris, nu moet hij het doen als tegenprestatie voor de bijstand. 'Stop met het werken zonder loon.' Applaus. Een vrouw klaagt over excessen van bureaucratie. 'In ons buurthuis werkten jonge statushouders met koffieschenken en nu mag het niet meer.' Ilias Mahtab (GroenLinks) gooit in de groep dat de 'mens weer centraal moet komen'. 'Of je nu Ali of Henk heet, dat mag geen verschil maken.'

Een vrouw heeft nog een noodkreet: 'Ik hoor vanavond veel over onvrede, maar niets over geweld. We gooien bommen en ik kijk met tranen in de ogen naar de tv. Wat wordt er van deze wereld?'

Buiten praten bezoekers verder. 'Met Wilders wordt het hier net als bij Trump, let maar op.'

HANS HEMMES

‘Links’ moet niet klagen over Trump

Nationale trots: laten we onze tolerantie niet vergeten

OPINIE Trump is nationalistisch én socialistisch. Ook Nederland mag best trots op het eigen land zijn, maar dan vooral op aloude waarden als tolerantie.

ADEMLOOS HEB IK OP 20 JANUARI gekeken naar de inauguratie van (nu) president Trump. Mijn adem stakte. Niet uit afkeer of bewondering, maar uit pure verbazing. Aan zijn schuttingtaal hoefde ik me dit keer niet te ergeren, want die bleef achterwege. Maar juist daarom – omdat die ontbrak – viel het me op. Wat verbaasde me? Dat Donald Trump eigenlijk helemaal geen populist is.

Links moet nationaal verhaal weer ontdekken

De man heeft een ideaal. In zijn inaugurele rede presenteerde hij een ultranationalistische agenda met een sterk socialistisch elan. Misschien verklaart u me voor gek dat ik Trump associeer met ‘socialistisch’. Maar toch doe ik het. Het was duidelijk te horen: De macht moet terug naar het volk! Lege fabrieken en verpauperde arbeiders speelden een hoofdrol in zijn verhaal. In de ‘make-over’ van Trump kijkt het socialisme niet met scheve ogen naar het kapitalisme. In zijn ‘manifest’ is niet het kapitaal, maar de elite de wortel van alle kwaad – de intellectuele

globalisten met hun multiculturele uitverkoop en politiek correcte taalgebruik.

Opeens begreep ik Trumps geheim. Waarom hij zoveel kiezers trekt. Waarom hij door links en rechts wordt verguisd. Niet om zijn schuttingtaal. Dat is bijzaak. Hij wordt verguisd en vereerd omdat zijn retoriek zowel nationalistisch als socialistisch is. Trump geeft mensen hoop. Hij verenigt twee uitersten in een nieuwe ideologie. Na de teloorgang van het internationaal socialisme komt hij met een chauvinistisch alternatief: een socialisme dat ‘de arbeiders’ en ‘het volk’ aanspreekt op hun liefde voor eigen land en cultuur, en op de angst voor het vreemde. Echt nieuw is dat niet. Bij ons deed Fortuyn al eerder iets dergelijks. Ja, de tandem nationaal en sociaal is een oud recept. Ook de NSDAP van Hitler, de Nationaal-Socialistische Duitse Arbeiderspartij, bewoog zich tussen die polen en viste in de diepe vijvers van de vreemdelingenhaat. Ook daar verlangde men terug naar de *good old days* (waarin Duitsland nog Duitsland was).

Ik wil daar niet mee zeggen dat Trump nazi is. Zijn xenofobie is van een andere orde (mogen we hopen).

Saamhorig demonstreren tegen Trump, op het Malieveld.

Maar toch. Het is dezelfde combinatie. En dat geeft te denken. Deze gedachte bijvoorbeeld van correspondent Ben Judah in een interview in Trouw op 23 januari: ‘Links zal opnieuw moeten ontdekken hoe ze een nationaal verhaal kan vertellen. Over de triomfen van immigratie, maar ook over nationale geschiedenis, momenten waar met trots over gesproken kan worden. Dat kan op zoveel manieren

zonder dat het extreemrechts wordt.’ Ja, misschien moet links niet klagen over Trump, maar van zijn verkiezing leren door zich te richten op nationale trots. Dat kan – ook zonder mensen uit te sluiten. Want zoals Amerikanen graag hun ‘melting pot’ in stelling brengen om het volk te verenigen, zo zouden wij vaker en met trots kunnen spreken over onze fiere nationale traditie van ‘tolerantie’. Misschien helpt dat.

Gek genoeg is dat iets waar je de ‘nationalisten’ in dit land nooit over hoort. Ze verdedigen Zwarte Piet (een uitvinding van de koloniale negentiende eeuw), maar over de teloorgang van de ‘tolerantie’ maken ze zich niet druk. Terwijl die waarde zoveel sterker en zoveel langer al onze natie kenmerkt. Ze ageren tegen de ‘poldermentaliteit’ in de politiek zonder te beseffen dat ze daarmee een wezenlijke karakteristiek uit onze cultuur snijden.

Onze geschiedenis is meer dan Oranje, VOC en Sinterklaas

Laten we trots zijn op ons verleden: op Erasmus, Grotius en Spinoza bijvoorbeeld. Deze apostelen van de vrede zijn de ‘founding fathers’ van onze tolerante mentaliteit en hebben de wereldgeschiedenis veranderd met bijbels humanisme, volkerenrecht en hun pleidooi voor godsdienstvrijheid. Waarom zijn we daar niet trots op en verliezen we ons in kleinburgerlijke bijzaken als het gaat om ons verleden. Onze nationale geschiedenis omvat zoveel meer dan Oranje, de VOC en Sinterklaas.

KARL VAN KLAVEREN

KARL VAN KLAVEREN IS PREDIKANT VAN DE HOUTRUSTKERK.

Is Donald Trump een christen?

‘Het evangelie wordt met voeten getreden’

OPINIE Zou je president Donald Trump van de Verenigde Staten een christen kunnen noemen? KDH vroeg het twee theologen. Mark Vermaire is pastor van de American Protestant Church. Ad Vastenhoud staat op de kansel in de hervormde Bethlehemkerk. ‘Trump neemt om politieke redenen christelijke termen in de mond.’

Marc Vermaire.

MARK VERMAIRE: ‘DE GELOVINGEN in onze kerk verschillen van mening over Donald Trump. Sommigen juichen zijn protectionistische handelsbeleid en banenijver toe, maar keuren zijn immorele discriminerende praktijken af. Anderen zijn bezorgd over de huidige gang van zaken en walgen van zijn “alternatieve feiten”. Veel Amerikanen verbinden het christelijke geloof automatisch met de Amerikaanse levensstijl. In Amerika vroeg ik eens aan een nieuwe kerkbezoeker of hij een christen is. Beledigd door de vraag, antwoordde hij boos: natuurlijk, ik ben een Amerikaan!’

Trump neemt om politieke redenen christelijke termen in de mond. Het is waar: zo komt hij bij veel aanhangers over als christen, terwijl ontelbare andere woorden en daden het tegendeel bewijzen. Voor hem heiligt elk doel alle middelen. Trump heeft niet geleerd dat een meerstemmige democratie om een ander leiderschap vraagt dan de

Ad Vastenhoud.

dominantie waarmee hij z’n bedrijf runde. Hij wordt beschouwd als een populistische president, maar wil een populist de boel dan niet bij elkaar houden?’

Uiterlijk

Ad Vastenhoud: ‘Wanneer de wetgeleerde in Matheus 22 aan Jezus vraagt

wat het grote gebod in de wet is, zegt deze: “God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf.” Deze woorden bevatten een dubbele boodschap. Als eerste wordt hiermee gezegd dat verticale en horizontale liefde niet los van elkaar kunnen bestaan, zie ook Jesaja 1:17. Daarnaast dat die liefde zich zelfs uitstrekt naar vijanden, zoals Jezus leert. Dit geldt voor iedereen en mag richting geven aan de politiek: plaatselijk, landelijk en wereldwijd. Voor niemand een eenvoudige opdracht om werkelijk in praktijk te brengen. Zeker niet voor Donald Trump.

Hij heeft bij zijn inauguratie de eed afgelegd met zijn hand op de Bijbel. Een uiterlijke ceremonie die alleen betekenis heeft wanneer het in zijn innerlijk een vervolg krijgt. Ik bedoel daarmee dat hij zich in zijn leven en werk laat bepalen door wat de Bijbel aanreikt. Anders is het alleen maar vorm, zonder inhoud.

Nu kan ik niet in zijn hart kijken,

maar op grond van de eerste weken van zijn presidentschap maak ik mij grote zorgen. Wat ik hoor en zie is een president die vooral bezig is zichzelf in het middelpunt te zetten en zijn wil aan anderen op te leggen. Wanneer hij

‘Veel Amerikanen verbinden geloof met de Amerikaanse stijl’

daarbij bepaalde bevolkingsgroepen op wat voor manier dan ook benadeelt, gaat hij voor mij wel een grens over; omdat het evangelie met voeten getreden wordt en de Naam van God misbruikt wordt. Mijn dagelijks gebed is dat de Geest mij leidt en dat heeft Donald Trump ook nodig. Laten we hem daarom niet vergeten in onze gebeden.’

ROBERT REIJNS

advertenties

*Stem op eerlijk en betrouwbaar.
Stem CDA.
Help mij om in de landelijke politiek een positief, menselijk geluid te laten horen.*

Chris van Dam nr. 12 CDA

Ichthusboekhandels vormen een regionale groep van 4 christelijke boekhandels, waar vrijwilligers en beroepskrachten samen werken aan de verkoop van een breed assortiment van bijbels, boeken en muziek. Voor onze winkel in Den Haag zijn we op zoek naar:

vrijwillig(st)ers voor minimaal 5 uur p/week of meer

Taak:

- Na een gedegen inwerkperiode zelfstandig adviseren en verkopen van bijbels, boeken, muziek en cadeauartikelen
- Zorg en aandacht geven aan de winkelrichting, etalage en presentatie;

Functie eisen:

- Redelijke Engelse taalbeheersing
- Enthousiasme
- Computer vaardigheden
- Belangstelling voor boeken, muziek
- Positieve christelijke levenshouding
- Woonachtig in Den Haag e.o.

Reageren? Stuur een email naar asmit@ichthusboekhandel of bel 070 3800576 vraag dan naar Anton Smit.

Ichthusboekhandel Pelgrim – Korte Poten 42 – 2511EE Den Haag

Biertje met de Haagse broeders

De kloosterbroeders van Sint Jan nodigen 18-35-jarigen uit voor een gesprek over christendom, filosofie en theologie, onder het genot van hun eigen bier, de Haagsche Broeder. De religieuzen, een internationaal gezelschap van middelbare leeftijd, gaan daarnaast graag in op vragen over hun levenswijze en drijfveren.

VRIJDAG 10 MAART, 20-21:30 UUR.
OUDE MOLSTRAAT 37.

Debat over wetgeving en religie

‘Ontneem elkaars identiteit niet’

REPORTAGE Wetgeving en religie: zijn dat vrienden of vijanden van elkaar? Deze vraag stond begin februari centraal tijdens een debatavond in de Jacobuskerk, met drie senatoren en priester Ad van der Helm.’

WAAROM VIND JE HET EEN groot probleem om een vrouw, gekleed in een boerka, in de bus tegen te komen? Leg me dat alsjeblieft uit, want ik begrijp daar niks van.’ Ruud Ganzevoort, senator voor GroenLinks in de Eerste Kamer, heeft net van collega-senator Sophie van Bijsterveld (CDA) begrepen dat zij tegen het dragen van een boerka of

‘Boerka of niqab? Geef elkaar op straat de ruimte’

niqab in het openbaar is. Samen met Eerste Kamerlid Mirjam Bikker (ChristenUnie) en priester Ad van der Helm van bisdom Rotterdam discussiëren ze over de stelling of het dragen van religieuze kleding in het openbaar verboden moet worden. Even is het doodstil in de pastorie van de Haagse Jacobus de Meerdere-kerk. Van Bijsterveld antwoordt dat zij het dragen van dergelijke religieuze kleding in het openbaar niet vindt passen bij de normen en waarden in Nederland. ‘Je moet elkaar op straat kunnen aankijken, omdat dit een belangrijk onderdeel is van een ontmoeting. Je kunt je afvragen of je in specifieke gevallen dit per wet moet verbieden, maar zo sta ik er nu eenmaal in.’ Van der Helm is het niet eens met de CDA'er. ‘De waarde van ons land is juist om elkaar op straat de ruimte te geven. Natuurlijk moet er een grens worden getrokken als we het over medisch contact hebben, of als je

Nederlandse kledingstijlen uit alle tijden. Gemeentemuseum (2016).

een foto voor een paspoort laat maken. Maar om deze groep vrouwen buitenshuis te verbieden zich te kleden zoals zij willen? Dan ontnemen je hen hun identiteit en dat moet je niet willen.’

Niet naar de mond

Het blijkt vanavond een discussiepunt waarover het debatpanel het niet eens met elkaar wordt. Dat is ook de bedoeling, zo blijkt. De jongerenafdeling van GroenLinks, Dwars, merkt dat er binnen hun partij veel discussie is over hoe ver de macht van de overheid moet reiken als je het over religie hebt. Zij zochten contact met de jongerenafdeling van het CDA en de ChristenUnie

en hebben daarom gezamenlijk deze thema-avond georganiseerd. Niet om elkaar naar de mond te praten, maar om uit te zoeken wat die verschillen in opvatting zijn. ‘En dus duidelijk te krijgen wat de schuring is tussen wetgeving en religie’, zegt debatleidster Isabel Bos van Dwars. Aanvankelijk was het de bedoeling ook een imam of een pandith te laten meediscussiëren, maar die bleken lastig te benaderen. De pastorie zit vol met circa 35 politiek geïnteresseerde jongeren.

Open en tolerant

Wanneer het over eventuele afschaffing van overheidsfinanciering van bij-

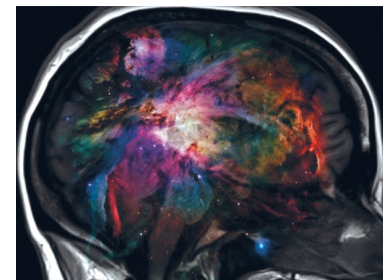
zonder (religieus) onderwijs gaat, laat Ganzevoort vallen dat hij bijzonder onderwijs soms ‘sektarische trekken’ vindt hebben. De christelijke partijen aan tafel schrikken van deze uitspraak. Ganzevoort: ‘Van de leerlingen in Nederland gaat 75 procent naar bijzonder basisonderwijs. Van die scho-

‘Vijf procent van het bijzonder onderwijs is sektarisch’

len is 95 procent open, tolerant en veelkleurig. Maar 5 procent zit in de sektarische hoek; denk aan de reformatische, evangelische, islamitische, hindoeïstische of joodse scholen. Zo blijkt dat homoseksuelen op een reformatische school het moeilijker hebben om zichzelf te zijn dan op iedere andere school. Dat kan leiden tot psychische problematiek. Daar moet je als overheid op kunnen ingrijpen; zij zijn immers pedagogisch gezien verantwoordelijk voor hun leerlingen.’ Van der Helm vindt dat je dan direct een stempel op het bijzonder onderwijs plakt. ‘Er ontstaat beeldvorming dat dergelijk onderwijs niet te vertrouwen is. Dat moeten we niet willen. De katholieke scholen benadrukken juist hun leerlingen om open en tolerante mensen te zijn.’ Bikker reageert: ‘Neutraliteit bestaat sowieso niet. In Utrecht zijn het juist de bijzondere scholen in wat slechtere wijken die het goed doen, ook omdat ze verbinding met de wijk maken. Geef de scholen dus de ruimte binnen de grenzen van de wet.’

Eens worden ze het niet, dat wordt duidelijk. Aan ons om een keuze te maken.

CELINE TIMMERMAN

Vragen over geest en materie

In de Shalomkerk geven wetenschappers de komende drie maanden lezingen over de relatie tussen geest en materie. Buiten het lichaam kan de geest niet bestaan, schrijft hersenonderzoeker Dick Swaab in bestseller *Wij zijn ons brein* (2011). Is ons bewustzijn, en daarmee ons geloof in een geest, werkelijk niet meer dan een hersenspel? Theoloog Arjan Markus bijt het spits af met een lezing over het verschil tussen fysieke en metafysische uitspraken.

DONDERDAG 30 MAART, 20:15 UUR, € 5. SHALOMKERK. OPGAVE: SCHIETHART@PLANET.NL

‘Songs of the Soul’

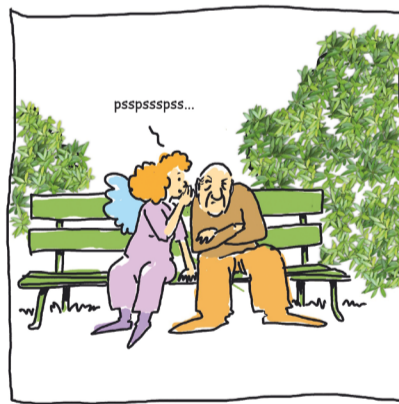
In Theater Diligentia laten internationale ensembles muziek horen van Sri Chinmoy (1931-2007), een internationaal gewaardeerd musicus, componist, kunstenaar, schrijver en dichter. Chinmoy componeerde ruim 22.000 spirituele liederen en gaf achthonderd concerten in aanwezigheid van de bekendste religieuze leiders.

ZONDAG 5 MAART, 19-21 UUR. LANGE VOORHOUT 5.

ERIK DRIES

Engel en Onder

IN - DRUK

PAARS, DE LITURGISCHE KLEUR IN DE Veertigdagentijd, staat voor boete en verzoening. Menig protestant zal bij ‘boete’ Roomse invloeden vermoeden. Maar met Scheveningen naast de deur zou dit beeld ons moeten aanspreken: vissers moeten hun netten boeten, de gaten dichten. Als je de netten niet boet, zwemt je toekomst weg. Luther – zijn naam klinkt dit jaar vaker – begint zijn 95 stellingen dan ook met de oproep van Jezus om dagelijks boete te doen.

Of we het nu aangenaam vinden of niet, in heel de Schrift wordt de mens tot bekering geroepen. Helaas roept dit bij velen het beeld op van het veroordelende vingertje en ouderwetse donderpreken. Het ‘zondaar-zijn’ werd (wordt?) vaak moralistisch ingekleurd. Een bekeringsoproep van een Heilssoldaat, oké, maar de nette burger gaat onaangedaan zijns weegs. In de Schrift worden vele woorden gebruikt om

DIKKE EGO'S EN OLIFANTEN

de ene werkelijkheid van Godvervreemding te tekenen. Zeker, er is de bewuste overtreding van het gebod, waarbij de mens God en de naaste bewust de rug tokeert. Maar er is ook de mens die met de beste bedoelingen zijn doel mist, omdat hij aan verkeerde stemmen gehoor geeft.

Maar hoe wordt een mens zich dat nu bewust? Alleen wie bemind wordt kan de confrontatie met het eigen tekort aan. ‘Christus wil met zondaren samen wonen’, zei Luther. In het klimaat van de liefde vinden mensen ruimte om zichzelf onder ogen te komen en boete te doen. Dat is geen éénmalige zaak. De synagoge viert jaarlijks Grote Verzoendag. Voorafgaand daaraan wordt elke jood opgeroepen omkeer te doen in al zijn relaties. Er is een prachtige samenhang tussen bekering en vergeving. Geen mens kan zichzelf vergeven: de ander moet mij loslating schenken. Maar omkeer

doen, ophouden met schuld op schuld te hopen, dat wordt van mij gevraagd. Doe boete, want schuld schaaft!

Vergeving komt per definitie van de andere kant. Ook waar mensen – of ze nu geloven of niet – ons een nieuwe kans geven, is God aan het werk. Mensen die vergeving ervaren, weten zich binnen gebracht in het feest van de liefde. Ze komen in een nieuwe relatie tot zichzelf en hun naaste. Zeker, er is aangeprate schuld en te vroeg ter sprake gebrachte schuld. Maar onloochenbaar is dat wij mensen schuld met ons meetorsen. Schuld is een relationeel begrip: je hebt iemand op het hart getrapt. De wereld gaat kapot aan dikke ego's en olifanten in porseleinkasten. Jezus wil daarvan verlossen,

viciuze cirkels doorbreken.

Hoe hij dat doet? Hij openbaart de liefde Gods, die ons liefheeft tot het einde. ‘Zie het Lam Gods!’ Dat slaat niet alleen op het kruis, het slaat op Zijn kruisweg! Kijk naar hem: onvoorwaardelijke aanvaarding.

Dit alles tot ergernis der moralisten. Jezus geeft zichzelf: hij wordt dus niet geofferd (als slachtoffer) door een wraakgierige God. In deze daad van zichzelf gevende liefde openbaart God het geheim van Thora en Profeten: barmhartigheid! In de woorden van een eigentijds credo: ‘ik geloof dat ik nooit zo ver van God kan afdwalen dat Hij mij niet meer kan terugvinden’.

ROB VAN ESSEN

Sara Maitand over stilte

In noordwest Engeland leidt ze een teruggetrokken bestaan, een soort kluisenaarsleven. Sara Maitand komt om in Den Haag vertellen over wat de stilte waard is. In *A book of Silence* legt ze uit waarom stilte meer betekent dan geluidsloosheid.

ZATERDAG 18 MAART, 14-18 UUR, € 10. CHRISTUS TRIUMFATORKERK. ORGANISATIE: DE ZINNEN.

Pelgrimstocht van stad naar zee

Ook buiten de gebaande paden naar Santiago de Compostela komen pelgrims aan hun trekken. De 'Zinzokers' nodigen jongvolwassenen uit voor een stadspelgrimage. De tocht van zo'n twaalf kilometer gaat van de Grote Kerk in Den Haag naar het strand van Scheveningen.

ZONDAG 5 MAART, 13 UUR. VERZAMELEN BIJ HOOFDINGANG GROTE KERK. OPGAVE: DORINDE IJDO, DIJDO@STEKENDENHAAG.NL. ORGANISATIE: STEK.

Protestantse Kerk, kerken per stadswijk

Stads wijken	Kerkgebouwen	Tijd	Zondag 5/3	Zondag 12/3	Zondag 19/3	Zondag 26/3
Centrum Schilderswijk	Lukaskerk Om en Bij 2	10.15	ds. Arjen Cuperus Heilig Avondmaal	ds. Trinette Verhoeven	ds. Trinette Verhoeven Kringviering	ds. Arie de Boer
Benoordenhout Archipel	Duinzichtkerk Van Hogenhoucklaan 89	10.00	ds. Casper van Dongen	Gezamenlijke dienst in Chr. Triumfatorkerk	ds. Corrie van Duinen	ds. Chris Schreuder Heilig Avondmaal
Bezuidenhout Mariahoeve	Christus Triumfatorkerk Julia van Stolberglaan 154	10.00	ds. Berit Bootsma herdenking bombardement 1945	ds. Ruud Stiemer Heilig Avondmaal	ds. Fulco de Vries Bouwstra	ds. Berit Bootsma
	Pax Christikerk Vlamenburg 2	10.30	ds. Peter Bakker	ds. Jasper Klapwijk Heilig Avondmaal	ds. Peter Bakker	ds. Pieter Both, Spijkenisse
Stadsdeel Laak Spoorwijk	De Oase Van Meursstraat 1	10.00	T. Westers	Kringviering	ds. Marius van Duijn Heilig Avondmaal	ds. Klaas Wigboldus
Moerwijk/Morgenstond / Zuiderpark	Marcuskerk Jan Luijkenlaan 90	10.00	ds. Bas Plaisier	ds. Adrie van Sterrenburg, Voorburg	Leendert Smit, Berkel en Rodenruijs	ds. Marius van Duijn
Vogelwijk Bloemenbuurt	Bergkerk Daal & Bergselaan 50	10.00	ds. Axel Wicke 'Anders vieren'	ds. Martine Nijveld Biddag	ds. Martine Nijveld	ds. Axel Wicke
	Maranathakerk 2 ^e Sweelinkstraat 156	10.30	Gemeenschap. dienst in Bergkerk	ds. Erika van Gemerden Bachcantate	ds. Axel Wicke	ds. Martine Nijveld Schrift en Tafel
Statenkwartier- O Duinoord Zeeheldenbuurt Regentessekwartier-N	Noorderkerk Schuijtsstraat 9-11	10.00	ds. Ruud Stiemer	ds. Rob Poesiat, Zoetermeer	ds. Ruud Stiemer	ds. Ruud Stiemer
	Bosbeskapel Bosbesstraat 5	10.00	ds. Nico Riemersma	ds. Martin Koster	ds. Nicolle Pronk	ds. Nico Riemersma
Loosduinen Waldeck Houtwijk	Abdijkerk Willem II straat 40	10.00	ds. Reijer de Vries	ds. Nico Riemersma	ds. Michiel Aten	ds. Wietske Verkuyl
Houtwijk	Houthaghe Toon Dupuisstraat 10	10.00	J. de Haan	ds. Paul Sanders	ds. Lenie Vollebregt	ds. Meindert Burema
Bouwlust Vrederust Morgenstond	Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds. Nicolle Pronk	Mark van der Laan	ds. David Schiethart	ds. Nicolle Pronk
Scheveningen Dorp	Bethelkerk Scheveningen Jurr.Kokstraat 173	10.00 19.00	ds. Martine Oldhoff, Rotterdam	ds. Antje Groenendijk-Meindersma ds. Annette Bosma, Sassenheim	ds. Jan Maasland	ds. Frederik van Harten
	Oude Kerk Keizerstraat 8	10.30 17.30	ds. Jan Maasland Prinses Julianakerk	ds. Theo Wegman Bethelkerk Schev.	ds. Barend Weegink Bethelkerk Schev.	ds. Barend Weegink Prinses Julianakerk
Belgisch Park Statenkwartier-W	Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds. W. van Beek	ds. Charlotte van der Leest	ds. Gerrit Bosma	ds. Charlotte van der Leest Wereldmuziekdienst
Duindorp	Pr. Julianakerk Tesselsestraat 6	10.00 17.30	ds. Frederik van Harten	ds. Frederik van Harten Bidstond	ds. Frederik van Harten	ds. Kees Kant, Katwijk ds. Frederik van Harten
	De Toevlucht Laan van Hoornwijk 140	10.00	ds. Attie Minnema Schrift en Tafel	ds. Attie Minnema	ds. Gert van Herk	Sity Smedinga
Leidschenveen	De Leidraad Harriët Freezerhof 28	10.00	ds. Theo Haitjema	ds. Lenie Vollebregt	ds. Willemijn van Dijk	X

advertenties

Van Der Helm
uitvaartzorg

persoonlijke begeleiding bij uitvaarten... van mens tot mens...

070 - 335 03 97 - www.vdhuz.nl

Firma A. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:
• levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra
• Sorghvliet Groot Hertoginnelaan 1
• Waldeck Oude Haagweg 28
• Nootdorp Veenweg 14 of uitvaartcentrum naar uw keuze

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl

070 345 16 76
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

Engelen & Spoor
UITVAARTVERZORGING

Gericht naar uw persoonlijke wensen

Verzorgen en hulp bij verzekeringen en deposito's

Diverse uitvaartcentra beschikbaar, o.a. 'Sorghvliet', Groot Hertoginnelaan, 's-Gravenhage

Kantoor
Jan van Nassaustraat 110, 's-Gravenhage

Tel. (070) 350 7000
(dag en nacht)

info@engelenenspoor.nl www.engelenenspoor.nl

Kerken in overige categorieën

PKN-kerken voor de hele stad	Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Ad Vastenhoud Heilig Avondmaal ds Ad Vastenhoud	ds Cock Blenk ds Laurens Jan Vogelaar	ds Laurens Jan Vogelaar ds G. Beekman	ds Ad Vastenhoud ds Laurens Jan Vogelaar
	Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	ds Douwe de Roest, Leiden	ds Karl van Klaveren	ds E. Bijlsma
	Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Margreet Klokke Avondmaal	ds Rienk Lanooy	ds Jan Tom Schneider	ds Margreet Klokke (10.30) cantate
	Evangelische Gemeente Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Trinette Verhoeven Heilig Avondmaal	ds P. Lugtigheid	ds Marianne van der Meij-Steinstra	ds Fokke Fennema
	Eglise Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Hartman Out	pasteur Hartman Out Sainte Cène	pasteur Daniel Ribs	pasteur Liesbeth van Hilten-Matthijsen
Overige kerken	Deutsche Evang Gemeinde Bleijenburg 5	10.30	Pfr Jan Mathis	Pfrn Susanne Mathis Familiedienst	Pfr Jan Mathis Avondmaal	Vikarin Kristin Zimmermann
	Doopsgezinde Gemeente Paleisstraat 8	10.30	(16.30) ds Jannie Nijwening	ds Henriëtte Van Dunné	ds Jannie Nijwening	*
	Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	X	X	Dat ik zie wat is - Baanbrekende inzichten
	Ev. Broedergemeente Hernhutters Chasséstraat 1	10.00	ds Christine Welschen	ds Christine Welschen	ds R. Harry	(11 u) ds Christine Welschen. Themadag identiteit gemeente
	Haagse Dominicus Th. Swenckestraat 30	10.30	Kiespijn	X	Thema: Eenheid	X
	Indon Ned Chr. kerk GKIN Marcuskerk Jan Luijkenlaan 90	13.30	Betty Tjijta Sari	ds Machteld de Mik-van der Waal	ds Maria Winckler-Hulselan	ds Stanley Tjahjadi
	Kruispuntgemeenschap Hofzichtlaan 118	11.00	ds Chris Schreuder	X	ds Fokke Fennema	X
	Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	ds A. van den Hoek	ds Reinhold Philipp	ds Gerrit Berveling
	Geref Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstraat 1	10.00	Preeklezen	ds Peter Bakker	ds Jasper Klapwijk	ds Jasper Klapwijk
	Ziekenhuizen	Bronovo Ziekenhuis Bronovolaan 5	10.00	ds Arja Hoogerbrugge	ds Peter Wilbrink	ds Elma Beerends
Haga Ziekenhuis Leyweg 275		10.00	ds Yvonne Schoonhoven	pater Bosco Beijik	pastor Wim Hoefman	ds Lenie Vollebregt
MCH Westeinde Lijnbaan 32		10.00	pastor Guido Schürmann	pastor Willy Hoogendoorn	pastor Bertus Wessel	ds Irene Visser
MCH St Antoniusshove Banninglaan 1 Leids' dam		10.30	pastor Bertus Wessel	ds Engelen Hulsmann	pastor Guido Schürmann	pastor Willy Hoogendoorn
Dienstdoende en slechthorenden	Franciscuskerk Nic Broeckhuysenstraat 23	10.30	pastor Tomas van Driel	pastor Nanda de Hoop	pastor Mieke Speckens	ds Roelof van Dijk
	Clarakapel Rozenbottelstraat 14	10.30	pastor Sijf Smit	ds Mineke Kroes	ds Robert Nangu	pastor Henk van Breukelen
	Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds Els van der Wolf Gecombineerde dienst	X	ds Els van der Wolf Gecombineerde dienst	X

Kerken met vaste gegevens voor elke zondag

<p>Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Elke zondag 8.30 Gesproken Holy Communion 10.30 Contemporary & Traditional (Holy Communion) Services with on 4th Sunday Anointing & Prayer for Healing, 17.00 Wellspring Service. On 4th Sunday: Choral Evensong.</p>	<p>American Protestant Church Esther de Boer van Rijcklaan 1 9.45 am contemporary service 11.45 am traditional service</p>	<p>Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr. 7 Elke zondag 10u eucharistie. Wo 1 mrt. 19.30 Aswoensdag Wo 8, 15, 22 mrt. 12u30 viering zolderkapel</p>	<p>Volle Evangelie Gem. Vredekerk Maartensdijklaan 126 zo 10u30 NL za 19u Arabisch</p>	<p>Leger des Heils, Ambachtsgaarde 198 10u30 samenkomst met muziekcorps en zangbrigade o.l.v. Majoor Elsie Klarenbeek</p>	<p>Genootschap der Vrienden Quakers, Stadhouderslaan 8 Zo 10u30 stille samenkomst</p>
	<p>Evangeliegemeente Morgenstond Exoduskerk Beresteinlaan 263 Zo 10 samenkomst</p>		<p>Baptistengemeente Vier Heemskinderenstraat 91 10u samenkomst</p>	<p>Het Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170 Zo 9u30 samenkomst</p>	<p>Zevende dag Adventisten, Robijnhorst 197 Op zaterdag! 10u Bijbelstudie, 11u dienst</p>

Rooms-katholieke kerken, Nederlandstalige weekendvieringen, zie verder www.rkparochiedevierengelisten.nl en www.rkdenhaag.nl

Taizédiensten

<p>Centrum, Parkstr 65a, H. Jacobus Major zo 9u NL, 10u15 Lat., 12u15 NL, 16u vespers</p>	<p>Schilderswijk, Hoefkade 623, H. Martha, za 19u, zo 11u</p>	<p>Haagse Hout, Wassenaarseweg 53, St. Paschalis Baylon, zo 11u</p>	<p>Bezuidenhout, Bezuidenhoutseweg 153, OLV van Goede Raad, za 17u30</p>	<p>Marlot, Bloklandplein 15, Onbevekt Hart van Maria, zo 9u30</p>	<p>Zeeheldenbuurt, Elandstraat 194, OLV Onbevekt Ontvangen, zo 11u</p>	<p>Rijswijk, Sir Winston Churchillaan 372, H. Benedictus & Bernadette, za 19u, zo 9u30</p>	<p>Deutsch: Badhuisweg 35a Sonntags 10.30 English: Bezuidenhoutseweg. 157 Sunday 10.00, 17.30 Français: Stoeplan 4 Wassenaar Dim 17.00</p>	<p>Buurt- en kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, elke maandag 19.30u Taizéavondgebed Zorgvlietkerk Prins Mauritslaan 10 elke vrijdag 20u Taizéavondgebed Elandstraatkerk elke 1e zaterdag vd maand 19.30u Taizéviering Koningkerk Voorburg elke 2e zaterdag vd maand 19u30 Taizéviering</p>
--	--	--	---	--	---	---	---	---

Symbolen: ♪ met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * geen opgave ontvangen; ⚰ voorganger met preekconsent; ✳ kerkelijk werker; ⚡ proponent (ds i.o.) ⚡ missionair pionier

Doordeweekse diensten: ■ Aandachtscentrum Schoolstraat 18 di t/m vr 13 u stilteviering ■ Evangelisch Lutherse Kerk elke wo 12.45-13 u middaggebed

Troubadour

TROUBADOUR MARTIJN BREEMAN ZINGT MAANDELIJKS EEN LIED, TE BELUISTEREN OP KERKINDENHAAG.NL.

Stemmig liedje

Je krijgt als kiezer heel wat voor de kiezen.
Al die adviezen!

Je zou de moed en je verstand erbij verliezen,
want ben ik diep van binnen soms niet onbetwist
communist,

socialist,

anarchist,

conservatief of progressief?

Is liberaal echt wel normaal?

Zou libertijn niet beter zijn?

Ofradicaal met sterke taal?

Republikein, is dat niet fijn?

Of democraat in woord en daad?

Confessioneel?

Ach weet ik veel!

Want stem ik rood, dan wordt het paars;

men lapt beloftes aan zijn laars,

en spreekt voortdurend iets onwaars.

Je weet gewoonweg soms niet meer

wat je vandaag de dag moet kiezen,

't is zo moeilijk, want

dit gaat toch boven jou en mijn verstand.

Maar weet je wat?

Ik weet het goed gemaakt.

Ja, ik richt binnenkort ook mijn partij op!

Dus, beste kiezer, luister nu eens even:

mocht u nog zweven,

raad ik u aan uw stem aan mijn partij te geven.

Ik zal vertellen waar ik allemaal voor sta.

Tralala,

tralala,

tralala.

Ik brul hier niet het ouwe lied,

want ik ga voor een luist'rend oor.

Dit grijpt u heel erg bij de keel.

"Fantastisch, hoor!" roept u in koor

Ik ben niet mals, maar ook niet vals

en raak gewoon de juiste toon,

dus voel u vrij

en stem op mij!

Ik ben een hele sluwe vos,

je brengt mij heus niet van de wijs,

en mijn partij maakt tongen los.

Als het aan mij lag, ging u voortaan

vrolijk zingend door het leven.

Wees eens lief voor mij

en geef uw stem maar aan de Zangpartij!

Ted-Talks in maart: oorlog en oecumene

Deze maand vertellen sprekers in de internationale Church of Our Saviour over de invloed van levensbepalende werkervaringen op hun geloofsvorming. Volgens het model van de 'TED Talks' bestaat de avond uit een presentatie en een debat van elk een half uur. Op dinsdag 14 maart vertelt Robin de Jong over de oecumene en liefdadigheid in Den Haag. De Jong is pastoraal werker in Utrecht en Den Haag (Stek). Op maandag 27 maart belicht Hiroto Fujiwara zijn spiritualiteit vanuit zijn werkervaringen bij het Joegoslavië-tribunaal en blij VN-vluchtelingenwerk in Uganda en Cambodja.

18:30-20 UUR. PRIJZEN (VANAF € 5) EN OPGAVE (VERPLICHT): PARISH.NL.

Talentenveiling levert duizenden euro's op

KERKIDEETJES Er zijn van die gouden ideeën waar andere kerken ook hun voordeel mee kunnen doen. Vind het wiel niet uit, lees de kerkideeën in *Kerk in Den Haag*. Deze keer: de talentenveiling.

Huur je pizzabakker op de talentenveiling.

Een waar succes, zo blijkt, want in een jaar tijd is er 4.365 euro opgehaald. De veiling heeft niet alleen geld opgebracht, tevens is het contact tussen gemeenteleden geïntensiveerd. Leest: 'Zo heeft een jonger lid een paar keer bij een oudere dame

'Het mes snijdt aan twee kanten'

van ons in haar tuin geholpen en is er een mooie band tussen die twee ontstaan. Het mes snijdt aan twee kanten: de één komt uit een ander land, zit in moeilijke omstandigheden en houdt van ruïneren, en de ander heeft een groot groene vlakke achter haar huis en kan het zware tuinwerk niet alleen aan.'

Of de computer van een ouder gemeentelid wordt 'opgefrist' door een jongere. Leest hoorde laatst dat dit computerkoppel ook met elkaar heeft geluncht. 'Dat is het mooie hiervan: je ontmoet elkaar op een andere manier dan in de kerk.'

CELINE TIMMERMAN

INGEZONDEN (VERVOLG VAN PAGINA 7)

PVV-christenen (2)

In de inleiding van het artikel over christelijke PVV-stemmers staat: 'De grens sluiten voor moslims en niet méér islam in ons land. Daar zijn christenen uit heel Nederland (...) het globaal over eens'. Natuurlijk bestaan er veel (te-rechte) zorgen over de integratie van andere bevolkingsgroepen, met name moslims. Die hadden we niet zo lang onder het tapijt mogen vegen. Toch is bovengenoemde uitspraak onterecht en gevaarlijk. Zonder aanzien des persoons de grenzen sluiten voor mensen met een ander geloof gaat linea recta in tegen ons eigen geloof. Het christendom inspireert juist om het tegengestelde te doen: de vreemdeling is onze naaste, zoals het verhaal over de barmhartige Samaritaan onderwijst. Sommigen hebben, door een vreemdeling onderdak te bieden, nietsvermoedend engelen geherbergd.

De werkelijkheid heeft het papier ingehaald. Inmiddels heeft president Trump zijn decreet uitgevaardigd om de grens te sluiten voor mensen uit een aantal overwegend islamitische landen. Gelukkig heb ik geen christen horen juichen. Juist nu heeft de kerk een maatschappelijke opdracht: namelijk om eensgezind weerstand te bieden tegen de rechts-populistische golf in de wereld en in Nederland.

LINDA VAN HOUWELINGEN

Sociale media

Willem Jansen poneert in zijn column (februari, pg. 8) de stelling dat sociale media vooral ontbinden in plaats van verbinden. Ze zijn sociaal. Daarmee benoemt Jansen, waarschijnlijk onbewust, een van de weeffouten die sociale

media hebben. Hij valt in zijn eigen echokamer. In een boeiende TED-talk vertelt IT-ingenieur Wael Ghonim, een van de leidende figuren van de Arabische Lente, dat sociale media geen panacee zijn. Hij noemt vijf weeffouten van nieuwste media: we weten niet hoe we moeten omgaan met geruchten online, discussies leiden online vaker tot polarisatie, we hebben moeite een geschreven standpunt te wijzigen, we maken onze eigen echokamers en sociale media zijn niet goed ontworpen voor diepgaande discussies. Dit is te meer reden om te zoeken hoe je de nieuwste mediavormen kan gebruiken. En hoe sociaal we met elkaar online omgaan. Ik ben blij dat Jansen die digitale snelweg nu betreedt en ik wens hem daarbij veel verbinding. De TED-talk is te vinden op ted.com/talks/.

ERIC VAN DEN BERG

Het ontstaan van Nederland

Op de dag van de Tweede Kamerverkiezingen geeft emeritus-hoogleraar Simon Groenveld (universiteit Leiden) een lezing over de Nederlandse geschiedenis ten tijde van de Republiek. Hij duikt in de Tachtigjarige Oorlog en verheldert nog steeds actuele begrippen als Nederlandse identiteit, patriotisme en nationaal besef.

WOENSDAG 15 MAART, 14:30-16:30 UUR. MARANATHAKERK.

Joodse kunst in remonstrantse kerk

Vanaf 1 maart, het begin van de veertigdagentijd, komt aan de muur van de remonstrantse kerk een moderne kruisweg te hangen: posters en schilderijen van Ruud Bartlema, beeldend kunstenaar, predikant en leraar joodse mystiek. Bartlema verdiepte zich in het werk van Mark Chagall, naar wiens stijl de kunstwerken gemaakt zijn.

Fotocollages van alledaagse dingen

Het Aandachtscentrum exposeert fotocollages van Marita Beukers. Op haar foto's zijn abstracties van alledaagse dingen te zien. Haar vaste onderwerpen zijn architectuur en Rotterdam, met daarnaast uitstapjes naar andere steden, muziek en andere onderwerpen.

EXPOSITIE TOT 3 APRIL. SCHOOLSTRAAT 18.

Eikelboom over Bachs passie

Waarom blijft Bachs muziek zo populair? Hoe verschillend zijn de Johannes Passion en de Matthäus Passion? Buurt-en-kerkhuis Eltheto start een serie over de componist. Deze maand twee interactieve lezingen door Arie Eikelboom over Bachs ideeën bij de Johannes Passion. Eikelboom is docent, schrijver en kerkmusicus.

DONDERDAG 2 EN 9 MAART, 20-22 UUR, € 5 PER AVOND EN € 7,50 VOOR TWEE. OPGAVE: PODIUM627@GMAIL.COM. ELTHETO, AZALEASTRAAT 2, ACHTER DE BETHLEHEMKERK.

Stem 15 maart ChristenUnie

- ➕ Voor de toekomst van onze (klein)kinderen
- ➕ Voor waardig ouder worden
- ➕ Voor omzien naar elkaar
- ➕ Voor vrijheid van godsdienst en onderwijs
- ➕ Voor behoud van de schepping

Pieter Grinwis
Lijst 7, nummer 14

ChristenUnie
Geef geloof een stem

HALEN & BRENGEN GRATIS!

STOFFEERKLUS

ALLE KUNNERS EN ALLES DOENERS

stofferen en vullen van kussens, bankstellen, eetkamerstoelen, enz.
www.deleerspecialist.nl

Reparatie leuning of zitting. Reinigen, kleuren, opvullen.

MEUBELRESTAURATIE
restauratie van kasten, kabinetten, tafels, enz.
www.destoelenmatterij.nl

Biezen-, rieten-, rotan-, pitrit

Bel ons en wij komen graag bij u thuis voor een vrijblijvende prijsopgave.

070 - 51 78 894
Twickelstraat 47x Wassenaar